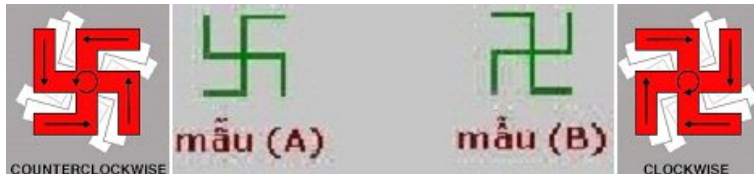

ĐỀ NGHỊ THỐNG NHẤT CHỮ VẠN TRONG PHẬT GIÁO

Trong Phật Giáo người ta thường thấy hình chữ VẠN. Cách viết giống như hai chữ S bất chéo thẳng góc với nhau. Nhưng nếu để ý, ta sẽ thấy có hai lối viết khác hẳn nhau theo hướng từ ngoài nhìn vào:

Các tài liệu nghiên cứu cho biết chữ VẠN vốn không phải là văn tự, chữ viết (word), mà chỉ là ký hiệu (symbol). Nó xuất hiện rất sớm, có thể là từ thế kỷ thứ 8 trước công nguyên và đến thế kỷ thứ ba trước công nguyên mới được dùng trong kinh Phật. Nhưng ký hiệu này đã không thống nhất. Có chỗ viết theo mẫu (A), ngược chiều kim đồng hồ, có chỗ viết theo mẫu (B), thuận theo chiều kim đồng hồ, như hình vẽ trên. Từ đó có những lý luận cho rằng chữ VẠN của Phật giáo phải xoay hướng này thì đúng còn hướng kia thì sai.

Những nhà Phật học không thống nhất với nhau về chiều xoay của chữ VẠN, mỗi người nêu ra một cách. Xin lược kê ra sau đây:

1. Theo “*Hán Việt Tự Điển*” của *Thiền Chửu* thì cho rằng cái hình xoay về bên hữu chữ VẠN 卐 mẫu (A) là phải hơn. Vì xem như nhiễu Phật (đi vòng quanh Phật tỏ lòng tôn kính mến mộ), thì nhiễu về bên hữu, hào quang của Phật ở khoảng lông mày phóng ra cũng xoay về bên hữu, thì viết xoay về bên hữu mới là tương cát tường.

2. Theo “*Phật học Từ Điển*” của *Đoàn Trung Còn* thì cho rằng chữ VẠN 卐 mẫu (B) mới đúng. “Đó là một chữ linh bên Ấn Độ, chữ ấy có sức đưa lại, nêu ra các điểm tốt lành, vui vẻ, phước đức. Vì vậy nên gọi là: Kiệt tường, Vạn tự, Đức tự. Cần chú ý là không nên viết chữ VẠN ngược, vì các nhà học đạo cho là 4 cái đầu lửa, quay thuận chiều thì diệt sạch các phiền não, đem lại sự an lạc; mà quay nghịch chiều thì thiêu hủy các công đức, các thiện căn, thật rất nguy hại!”

Nhưng cả hai tác giả *Thiền Chửu* và *Đoàn Trung Còn* đều không giải thích được lý do tại sao chữ VẠN quay theo chiều này thì cát tường, quay theo chiều ngược lại thì nguy hại. Cả hai đều không nêu ra được cái lý do xác đáng và có sức thuyết phục.

3. Theo “*Từ Điển Phật Học Hán Việt*” của *Giáo Hội PGVN Phân Viện Nghiên Cứu Phật Học (chủ biên Kim Cương Tử)* thì chữ VẠN có hình dáng là: VẠN 卐 mẫu (A). Đây là tượng biểu thị sự tốt lành lưu truyền ở Ấn Độ, Phật giáo, Bà La Môn giáo, Kỳ Na giáo, đều sử dụng... Chữ này là tượng chứ không phải là tự (không phải là chữ), vậy

nên có thể dịch là: cát tường hải vân tượng, tức là vạn tượng. Vòng về bên phải tượng tự như khi kính lễ Đức Phật ta vòng về bên phải ba vòng, hay tượng tự như sợi lông trắng ở giữa hai lông mày của Đức Phật chuyển vòng về bên phải. Vòng về bên phải là tốt lành, cát tường.

4. Theo “*Wikipedia, The Free Encyclopedia*” thì chữ VẠN là một trong ba mươi hai tượng tốt của Phật, vị trí trên ngực. Nó biểu thị công đức vô lượng của Phật. Chữ VẠN là phù hiệu, không phải là chữ viết. Viết xoay bên trái hay bên phải đều được.

5. Theo “*Từ Điển Phật Học Việt Nam*” của Thích Minh Châu và Minh Chi (NXB Khoa Học Xã Hội, Hà Nội, 1991) thì cho rằng chữ VẠN là: “Một trong 32 tượng đẹp của Phật, vị trí trên ngực của Phật. Nó biểu thị công đức vô lượng của Phật, lòng từ bi và trí tuệ vô lượng của Phật. Là phù hiệu, không phải là chữ viết. Viết xoay bên trái, hay bên phải, đều được, tuy rằng có một số nhà Phật học tranh luận nhau về hướng xoay của phù hiệu này.”

Như vậy thì việc tranh cãi về chiều quay của chữ VẠN, chiều nào đúng, chiều nào sai, đều căn cứ trên những nhận thức riêng của mỗi người hay mỗi nhóm người, nhưng không có cơ sở nào đủ sức thuyết phục một cách tuyệt đối, cho nên chúng ta không thể kết luận một cách khách quan bên nào hoàn toàn đúng, bên nào hoàn toàn sai.

Chữ VẠN tượng trưng cho chân lý, và chân lý này chỉ có một. Nhưng tùy theo vị trí đứng nhìn mà thấy chân lý theo kiểu này, mang hình thức này; nếu đứng ở vị trí khác nhìn chân lý thì thấy chân lý theo kiểu khác với hình thức khác. Đừng nên nghĩ rằng, nếu chữ VẠN quay theo chiều nào đó thì nó tiêu hủy công đức. Cái công đức của ta, chỉ có những việc làm sai trái của ta mới tiêu hủy được. Ngoài ra không có điều gì bên ngoài khác mà tiêu hủy được công đức của ta. Chúng ta cứ để mặc cho chữ VẠN quay tự do theo chiều quay của nó mà không cần bàn cãi. Chúng ta chỉ cần cố gắng lo làm tròn nghĩa vụ của mình, lập công bồi đức càng nhiều càng tốt.

Tóm lại, đúng theo như lời một vị cao tăng đã nói: “*Trong Phật giáo, không luận là xoay sang hữu hay xoay sang tả, chữ VẠN luôn tượng trưng cho lòng từ bi và trí tuệ quang minh của Đức Phật. Xoay vòng tượng trưng cho Phật lực vận tác vô cùng, không ngừng, không nghỉ, cứu độ vô lượng chúng sinh trong mười phương. Cho nên không cần phải chấp nhận, thắc mắc hình chữ VẠN nên xoay qua phải hay qua trái*”.

Dưới thời Pháp thuộc Bác sỹ Tâm Minh Lê Đình Thám, một vị cư sĩ nổi danh thời trước, khi xây dựng chùa Từ Đàm có trạm hình chữ VẠN 卐 chân không trên cửa ra vào. Khi bị nhà cầm quyền Pháp cho rằng đây là hình chữ của Đức quốc Xã nên phải đổi theo phía tả 卐. Ai dè khi vào trong chùa ngó ra lại thấy chữ VẠN quay về phía hữu như trước 卐.

Tại chùa Linh Sơn thành phố Đà Lạt, Việt Nam, nếu các Phật tử đi từ ngoài đường phố vào viếng chùa, leo lên từng bậc thang, ngẩng nhìn lên tượng Phật Bà Quan Âm, thì sẽ nhìn thấy hình ảnh chữ VẠN 卐 mẫu (A) ở hai bên như trong bức ảnh dưới đây:

Nhưng nếu sau khi vào trong chánh điện lễ Phật xong lúc trở ra đi về mà ngó lên thì sẽ thấy hình ảnh chữ VẠN bị xoay ngược lại như sau 卍 theo mẫu (B).

Như thế hình chữ VẠN quay theo chiều 卍 (mẫu A) hay quay theo chiều 卐 (mẫu B) thì đó chỉ là hai cái nhìn khi đứng ở hai vị trí trước mặt hay sau lưng của cùng một chữ VẠN mà thôi.

Một ký hiệu chỉ đơn thuần là một ký hiệu. Chính cái dụng ý, cái tâm của con người khiến nó khác biệt. Tương tự như một lưỡi dao trong tay vị y sĩ thời là dụng cụ giải phẫu để cứu được sinh mạng. Nếu nằm trong tay một kẻ gian ác thời có thể trở thành một hung khí giết người của kẻ phạm tội.

Tuy nhiên điều đáng nói là, trong thế giới Phật giáo, cần phải nghiên cứu xem cách viết nào hợp lý, để đưa ra một quyết định, một sự thống nhất chung, cho mọi người tuân thủ ngõ hầu tạo tính thuần nhất về những biểu tượng đặc thù của Phật giáo. Không thể chấp nhận kiểu viết theo cảm tính; chùa này viết khác, chùa kia viết khác, và nhất là những tượng Phật cùng trong một chùa, lại có hai “chữ VẠN” xoay 2 chiều khác nhau.

*

Trước đệ nhị thế chiến có Adolf Hitler sinh năm 1889 tại Áo quốc gần biên giới nước Đức. Nhà độc tài Phát xít Hitler cũng dùng phù hiệu chữ VẠN này cho Đảng áo nâu của mình. Vì nuôi tham vọng thống trị cả thế giới qua chiêu bài Phát xít Đức, Ý, Nhật nên đã chọn chữ VẠN như là biểu tượng của đảng Đức Quốc xã. Chính chữ VẠN này đã được bác sĩ Fridrich Krohn phác họa.

Biểu tượng Phát xít của Hitler là “chữ VẠN” màu đen, thường được vẽ nghiêng một góc 45 độ trong một vòng tròn màu trắng, và được mọi người gọi là “dấu thập ngoặc” (croix brisée). Đó là viết tắt của hai chữ S (State: Quốc gia) và S (Social: Xã hội). Chữ VẠN màu đen, tượng trưng cho sự tăm tối và chết chóc.

Buddhist Swastika

Nazi Hakenkreuz

Tuy thế người ta cũng thấy có lúc chữ VẠN của Hitler *không nghiêng một góc 45 độ* mà lại giống y hệt như hình chữ VẠN 卐 mẫu (A) đã nêu ở trên.

Trong một PPS có tiêu đề là 24 "VIEILLES" PHOTOS JAMAIS VUES (24 tấm ảnh xưa cũ chưa từng thấy) có một tấm ảnh như dưới đây và được ghi chú là: "Une ligue de femmes allemandes dansant à Nuremberg 1938" (Một hiệp hội phụ nữ Đức đang múa ở Nuremberg vào năm 1938):

Như thế ngoài những hình ảnh chữ VẠN được Đức Quốc Xã xoay nghiêng 45 độ, ngay trên nóc toà nhà lớn dùng làm khán đài chính người ta cũng thấy dựng ngay hình chữ VẠN 卐 mẫu (A) không xoay nghiêng.

Vậy trở lại vấn đề về chữ VẠN, có lẽ không cần bàn cãi thêm là xoay chiều này hay chiều kia mới là “đúng” hay “sai” nữa. Chỉ cần nhấn mạnh đến 2 điểm:

1. Một là cần sự thống nhất chung ngõ hầu tạo tính thuần nhất.
2. Hai là tránh sự liên tưởng xấu xa và có thể gây hiểu lầm với chữ VẠN của Hitler.

Chúng tôi mạo muội đưa ra một đề nghị là nên thống nhất theo chữ VẠN 卐 mẫu (B) ở trên. Cái nhìn vào chữ VẠN khi đó sẽ không khác biệt nếu điêu khắc trên ngực các pho tượng Phật, minh họa trên các tranh ảnh và tài liệu báo chí, sách vở in ấn. Trong các trường hợp khác thì không nên để “trống không” sau hình chữ VẠN này mà nên luôn để một vật che chắn làm nền sau lưng chữ VẠN như thế thì tránh sự hiểu lầm cho người đứng phía sau.

TÂM MINH NGÔ TÀNG GIAO
(Tháng 4 - năm 2014)